

14. Герасимов І.Ф., Іщенко Є.П. Проблеми програмування дій на початку розслідування // Теоретичні і практичні проблеми програмування процесу розслідування злочинів. – Свердловськ. – 1989. – 7 с.

15. Коновалова В.О. Використання OEM для програмування розслідування // Теоретичні і практичні проблеми програмування процесу розслідування злочинів. – Свердловськ. – 1989. – 38 с.

16. Белкін Р.С. Курс радянської криміналістики. Загальна теорія радянської криміналістики. – Частина I. – М. – 1977. – 230 с.

17. Танасевич В.Г., Образцов В.А. Методика розслідування та криміналістична класифікація злочинів // Криміна-

лістична характеристика злочинів. – Свердловськ. – 1978. – 24 с.

18. Соя-Сірко Л.Я. Програмування розслідування // Соц. законність. – 1980. – С. 50–51.

19. Клочков В.В. Криміналістична характеристика і методика розслідування злочинів // Проблеми програмування, організації та інформаційного забезпечення попереднього слідства. – Уфа. – 1989. – 139 с.

20. Русаков М.Н. Об'єкти криміналістичного огляду. – Омськ. – 1977. – 18 с.

21. Басалаєв А.Н. Збереження інформації, що міститься в слідах. – Л. – 1981. – 62 с.

УДК 343.9

СПЕЦИФІКА ЗАСТОСУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ З ВИКОРИСТАННЯМ ПОЛІГРАФА ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Линник О.В., к. ю. н.,
доцент кафедри кримінального права, процесу та криміналістики
Національний університет державної податкової служби України

Стаття присвячена аналізу можливості проведення психофізіологічної експертизи з використанням поліграфа та дослідженню шляхів застосування її результатів під час розслідування, та судового розгляду кримінальних правопорушень.

Ключові слова: поліграф, психофізіологічна експертиза, висновок експерта, допустимість доказів, використання результатів експертизи.

Статья посвящена анализу возможности проведения психофизиологической экспертизы с использованием полиграфа и исследованию путей применения ее результатов при расследовании и судебном рассмотрении уголовных правонарушений.

Ключевые слова: полиграф, психофизиологическая экспертиза, заключение эксперта, допустимость доказательств, использование результатов экспертизы.

Linnik O.V. THE SPECIFIC USE OF RESULTS OF PSYCHO-PHYSIOLOGICAL EXAMINATION USING POLYGRAPH IN INVESTIGATION OF CRIMINAL OFFENCES

The article analyzes possibilities of psycho-physiological examination using polygraph and research of ways of use its results in investigation and trial of criminal offences.

Key words: polygraph, psychophysiological examination, expert opinion, admissibility of evidence, using results of examination.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день ні в кого не викликає сумніву той факт, що використання науково-технічних засобів під час розслідування кримінальних правопорушень у цілому робить кримінальне судочинство більш ефективним, а часом виступає і з метою захисту прав і свобод особи. Але, при цьому умовами їх застосування є безпека та достовірність результатів. У зв'язку з цим умови використання поліграфа при розслідуванні та судовому розгляді кримінальних правопорушень і роль отриманих результатів у доказуванні оцінюються вченими неоднозначно.

Метою даної статті є аналіз необхідності призначення та проведення психофізіологічної експертизи з використанням поліграфа та дослідження можливості застосування її результатів.

Ступінь розробленості проблеми. Дослідження цієї теми знайшло відображення у наукових працях: Т.В. Аверьянкової, Д.Т. Арабулі, І.Єфремова, О.І. Мотляха, Я.В. Комі-

сарової, А.В. Кудрявцевої, О.П. Сошнікова, Ю.І. Холодного, В. Янкі та інших.

Отримання значущої інформації під час спілкування між суб'єктами кримінального провадження – процес надзвичайно складний, багатогранний, що ні з формального, ні зі змістовного боку не може бути охарактеризований у термінах однієї лише теорії інформації без урахування сучасних розробок психології та психофізіології. У зв'язку з цим слідчому та поліграфологу необхідно зосередитися на вивченні тактико-комунікативної сторони спілкування з особами, які беруть участь як у слідчих діях, так і в реалізації інструментальної діагностики достовірності вербальної інформації. Особливим, на думку О.І. Мотляха, є тактико-комунікативний процес побудови спілкування між експертом-поліграфологом та ініціаторами проведення психофізіологічної експертизи з використанням поліграфа, зокрема органами досудового розслідування, стороною захисту й підекспертною особою, щодо перевірки в неї ідеальних слідів відобра-

ження, пов'язаних із конкретною подією вчиненого злочину [1, с. 142].

Оскільки в процесі розслідування кримінальних правопорушень нерідко виникають проблеми, пов'язані з обґрунтованістю і своєчасністю призначення експертизи, встановленням повного переліку питань експерту, використанням отриманих результатів, то, на нашу думку, взаємодія слідчого з експертом, належне оформлення висновку та використання технічних засобів, безсумнівно, будуть сприяти підвищенню якості кримінального судочинства.

Наприклад, у Росії поліграф в оперативно-слідчій практиці застосовується більше десяти років в основному для проведення опитувань у рамках оперативно-розшукових заходів, документи яких, як правило, долучаються до кримінальної справи. Іноді в остаточних рішеннях у справі на такі документи посилаються при обґрунтуванні прийнятих рішень. Останнім часом поліграф став застосовуватися для проведення судових експертиз, що використовувалися як докази у кримінальних справах. Разом із цим не існує єдиного підходу до психофізіологічної експертизи з використанням поліграфа, як судового доказу. Фахівці в галузі судової експертизи і юристи часто висловлюють про неї діаметрально протилежні думки [2].

Крім того, у науковому колі побутують думки щодо розширення меж психофізіологічного методу додатковим методом комп'ютерного психосемантичного аналізу. Одним із фундаторів цієї теорії є Д.Б. Бердников, який зазначає, що даний метод має значну перевагу з-поміж інших способів отримання інформації (активним розпитуванням, проліграфологічною детекцією брехні, фармакологічним тормошінням), зміст якого полягає в такому: 1) за рахунок неусвідомлення тестових стимулів вдається подолати цензуру свідомості досліджуваної особи, тим самим уникнути фальшування результатів; 2) швидкість його застосування процедури від трьох до дванадцяти хвилин без використання великої кількості відповідних датчиків; 3) можливість виявлення не тільки свідомо прихованої інформації, але й суб'єктивно не усвідомленої важливої інформації [3, с. 235]. Але, як зазначає О.І. Мотлях, однозначно оцінити дане твердження позитивно неможливо, оскільки у формулюванні зазначених тез є дуже багато застережливого, що може викликати хвилю протиріч по суті питання, зокрема, гарантованих особою конституційних норм [4, с. 93].

За впровадження психофізіологічної експертизи в практичну діяльність виступають, перш за все, експерти-поліграфологи, які не є державними експертами. Дані фахівці та інші прихильники психофізіологічної експертизи аргументують свою позицію, в основному, тим, що в ряді країн експертизи, виконані із застосуванням поліграфа, давно використовуються як судові докази, і що така експертиза іноді є останньою можливістю особи, що є зацікавленим учасником судочинства (підозрюваного, обвинуваченого) довести свою непричетність до вчинення кримінального правопорушення.

Деякі юристи-практики, прихильники повсякденного використання психофізіологічної експертизи, висловлюють думку про те, що відмова особи від опитування з використанням поліграфа може свідчити про її можливість причетності до досліджуваної події. Більш того, є випадки призначення психофізіологічної експертизи без згоди випробуваного.

Інші фахівці в галузі судової експертизи вважають, що експерти-поліграфологи в результаті проведення психофізіологічної експертизи, зазвичай, у висновках вказують юридично значимі факти в завуальованій формі, і тим самим виходять за межі своєї компетенції. Противники психофізіологічної експертизи також стверджують, що дана експертиза не має під собою достатньої наукової основи, а тому сумнівна сама можливість її проведення.

Серед юристів існує також твердження про те, що судова експертиза може проводитися тільки тоді, коли є її загально визнана методика, і якщо вона включена до переліку виконуваних судових експертиз, які затверджуються відповідними відомствами, де існують судово-експертні установи. Тому гарантією достовірності експертиз такого роду може бути її загально визнаний державний статус [2].

Звичайно, в даних висловлюваннях є доля істини, але вони мають бути менш критичними та різкими. Так, долучивши психофізіологічну експертизу до переліку експертиз, висновки з яких можуть бути доказами при розслідуванні кримінальних правопорушень, необхідно визначити коло суб'єктів, які її будуть призначати та проводити, але віддавати її монополю одному органу не доцільно. Такими суб'єктами, на нашу думку, можуть бути слідчий, слідчий суддя та суд.

І, як правильно зазначає А.В. Кудрявцева, проведення психофізіологічних досліджень може сприяти впливу на внутрішнє переконання суб'єкта доказування при оцінці показань, отриманих раніше за допомогою допиту [5, с. 56].

У свою чергу, Ю.І. Холодний звертає увагу на те, що предметом конкретної психофізіологічної експертизи є встановлення фактичних даних, які представляють інтерес для конкретного кримінального провадження, і формулюванні конкретних питань, на які належить відповісти особі в результаті дослідження. Але необхідність експертизи з використанням поліграфа при розслідуванні кримінальних правопорушень виникає далеко не в усіх випадках. Оскільки використання поліграфа залежить від ряду факторів і, в цілому, визначається слідчою ситуацією, то за допомогою до поліграфа оптимально звертатися в тих випадках, коли відсутня будь-яка інша можливість оцінити достовірність відомостей, повідомлених конкретною людиною, і переконатися, що матеріалізація образів, що зберігаються в її пам'яті, здійснюється нею без навмисного спотворення [6].

Потреба у висновках психофізіологічної експертизи, як судових доказах, існує, і фахівцями ведеться відповідна робота з питань її теорії, етичного та практичного застосування.

Виділення певної судової експертизи в самостійний вид здійснюється за так званою триединою підставою (предмет, об'єкт, методи дослідження). Предметом психофізіологічної експертизи є фактичні дані у вигляді слідів у пам'яті людини про досліджувану подію, що встановлюються через психофізіологічні реакції людини при відповіді на певні питання. Об'єктом дослідження психофізіологічної експертизи є людина та її психофізіологічні прояви. Основними методами даної експертизи є тести, що виконуються за допомогою поліграфа [2].

Психофізіологічні дослідження можуть виконуватися у формі не тільки судової експертизи, але і так званих попередніх (доекспертних) досліджень, які можуть проводитися також і на прохання зацікавлених учасників судочинства за плату в державних або недержавних експертних установах. Підготовлений для приватної особи документ (довідка, висновок або консультація фахівця) за клопотанням самої особи або її представника, або захисника (адвоката) може бути залучений до матеріалів кримінального провадження.

Крім того, результати проведення психофізіологічної експертизи з використанням поліграфа та психофізіологічного дослідження з використанням поліграфа у вигляді висновку експерта або довідки спеціаліста відповідно, обов'язково мають бути визнані законодавством України допустимими доказами.

Проте, яксправедливо зазначають В.С. Митричев та Ю.І. Холодний, дослідження на поліграфі вимагає обережного і суворого професійного підходу до використання даного методу, оскільки поліграф не є непогрішним. Це інструмент, який подібний до інших, доступний для неправильного використання і зловживань. Для того, щоб поліграф ефективно застосовувався за призначенням, важливо мати благонадійного і добре навченого оператора поліграфа. Наївно було б думати, що впровадження поліграфа у діяльність правоохоронних органів вирішило б усі питання боротьби зі злочинністю. Але експертиза за допомогою поліграфа, як засобу криміналістичної діагностики, має цілком конкретну сферу свого застосування і відповідно з цим займає належне місце в арсеналі сучасних засобів вітчизняної криміналістики [7, с. 180].

При проведенні таких досліджень повинні бути дотримані відповідні вимоги, що ставляться до психофізіологічної експертизи. Для цього повинна існувати відповідна методика судово-експертного дослідження. Під методикою судово-експертного дослідження розуміється система науково обґрунтованих методів, прийомів і технічних засобів (приладів, апаратури, пристроїв). Як правило вибирає їх експерт, якому доручено проведення даної судової експертизи. Певні обмеження в цьому плані мають існувати для державних експертів [2]. До них слід віднести, наприклад, використання лише прямо передбачених у документі, згідно з яким проводиться експертиза, технічних засобів, і лише щодо тієї інформативності, яка має значення для розслідування кримінального правопорушення.

Вимоги до проведення судової експертизи та експертного висновку мають бути закріплені в нормативно-правових актах. Виконана експертом-поліграфологом експертиза повинна відповідати вимогам об'єктивності, строгої наукової і практичної основи, всебічності і повноти досліджень у межах відповідної спеціальності. В складеному експертному висновку мають бути відображені зміст та результати проведеного дослідження із зазначенням застосованих методів.

У даний час КПК України не допускає застосування поліграфа при провадженні слідчих дій. Однак даний прилад широко використовується під час професійно-психологічного відбору кандидатів на службу і навчання, під час кадрових перевірок та проведення службових розслідувань у правоохоронних органах [8].

Обов'язковою умовою проведення психофізіологічної експертизи має бути наявність добровільної документально підтвердженої згоди особи на опитування. Оскільки, на нашу думку, це може гарантувати більшу довіру до даної дії.

При проведенні психофізіологічної експертизи, так само як і будь-якої іншої судової експертизи, експерт повинен провести дослідження в межах відповідної галузі знань. В якості спеціаліста-поліграфолога може виступати особа, що володіє певною кваліфікацією (дипломом), тобто володіє комплексом спеціальних знань із чітко передбачених галузей знань.

При необхідності проведення психофізіологічної експертизи може бути доручено не тільки вказаним дипломованим фахівцям, але й іншим особам, які володіють визначеним комплексом знань та відповідними методами і засобами дослідження. При цьому компетентність останніх повинна бути підтверджена документально.

Такими документами можуть бути диплом про одержання вищої професійної освіти із зазначеного переліку спеціальностей та напрямів підготовки (психологи, юристи, фахівці в галузі фізико-математичних наук тощо), свідоцтво (посвідчення) про проходження підвищення кваліфікації чи перепідготовки з зазначеними групами спеціальних знань, якими повинен володіти експерт або спеціаліст-поліграфолог, інші документи про наявність необхідних знань та досвіду роботи щодо психофізіологічних досліджень із використанням поліграфа.

Оскільки синтезуючим етапом судово-експертного дослідження є експертна оцінка отриманих результатів та формулювання висновків, то до експерта не має бути недовіри.

Використовувані при проведенні психофізіологічної експертизи методи дослідження дозволяють отримати результати щодо наявності або відсутності психофізіологічних реакцій у особи при відповіді на спеціально підготовлені запитання. У теорії криміналістики і судової експертизи такі реакції розглядаються, як свідчення наявності ідеальних слідів у пам'яті людини про подію, досліджувану в рамках кримінального провадження. Експертна оцін-

ка наявності таких слідів повинна полягати у встановленні (поясненні) можливої природи цих слідів (образів) із урахуванням значущості психофізіологічних реакцій і відомостей, зафіксованих у матеріалах кримінального провадження. При цьому висновок експерта про наявність причинно-наслідкових зв'язків між образами в пам'яті людини і обставинами кримінального провадження може бути сформульований, як припущення із зазначенням ступеня ймовірності припущення [2].

О.Б. Пеленіцин та О.П. Сошніков акцентують увагу та тому, що при використанні результатів психофізіологічної експертизи із застосуванням поліграфа, як доказу в суді, найбільш раціональним слід визнати підхід, що отримав офіційне закріплення, як «прецедент (правило) Дауберта». Відповідно до цього правила встановлюється порядок, згідно з яким рішення про допустимість використання таких результатів кожен раз бере сам суддя, який веде справу. Однак, перш ніж прийняти таке рішення, він зобов'язаний в ході судового розгляду спочатку переконатися в науковій обґрунтованості використаного поліграфологом конкретного методу, а потім у тому, що цей метод був застосований правильно. Іншими словами, суддя повинен особисто оцінити теоретичну і практичну цінність застосованого поліграфологом методу. Саме тому для участі в дебатах в зал суду, крім поліграфолога, який проводив дослідження, слід запрошувати й інших фахівців, що виступають із позиціями «за» і «проти» використання поліграфа [9, с. 15].

На нашу думку, результати психофізіологічної експертизи можуть визнаватися доказами лише тоді, коли вони будуть відповідати вимогам допустимості, достовірності та належності. Це означає, що висновок експерта або довідка спеціаліста повинні містити відомості, які відносяться до досліджуваної події, а також, що фактичні дані були отримані належним суб'єктом у встановленому законом порядку, та що відомості є достовірними, тобто об'єктивними, та відповідають дійсності.

Юридична оцінка висновку психофізіологічної експертизи як доказу може бути здійснена в сукупності з іншими доказами слідчим, прокурором, слідчим суддею та судом. Вона має ґрунтуватися на внутрішньому переконанні зазначених осіб, які керуються при цьому законом.

Як правильно зазначає А.С. Сверстюк, основним завданням, що стоїть перед поліграфологом у процесі тестування, – якісно і кількісно оцінити зміну психофізіологічних показників, що реєструються та викликані реакцією на запропоновані питання, і на цій підставі скласти об'єктивний висновок. Крайнощі в стані обстежуваного (спокій, високий рівень збудження) однаков не сприяють підвищенню надійності результатів перевірки. Поліграфологічні перевірки найбільш ефективні при «зоні рівня напруги» обстежуваного. Причина цього явища полягає в особливостях регуляції психофізіологічних реакцій нашого організму, що сформувалися в процесі розвитку людини на землі [10, с. 46].

Саме тому при оцінці результатів психофізіологічної експертизи з використанням поліграфа повинні братися до уваги всі об'єктивні і суб'єктивні чинники, що впливають на ґносеологічну достовірність дослідження. Зокрема у висновку експерта повинна бути зафіксована дотестова бесіда експерта-поліграфолога з випробуванним. Питання, поставлені перед експертом слідчим, повинні стосуватися змісту психофізіологічних реакцій на поставлені особі запитання. Відповіді експерта не можуть встановлювати фактичну сторону діяння, інкримінованого підозрюваному (обвинуваченому). Необхідно звертати увагу також на психологічну характеристику самого випробуваного, чи дотримані всі обмеження, які стосуються його психічного стану і захворювань. Особливо слід вивчати порядок передачі інформації особі і зміст тих питань, які їй ставляться [5, с. 56].

Методика психофізіологічної експертизи знаходиться на стадії формування, тому не існує єдиних підходів до низки важливих питань проведення цієї експертизи навіть серед фахівців у галузі судової експертизи. Обов'язковою є оцінка достовірності психофізіологічної експертизи, здійснюваної з урахуванням думки компетентних осіб, про яких ми згадували.

Оскільки висновки психофізіологічної експертизи носять імовірний характер, ті чи інші припущення у висновках можуть бути додатковим аргументом для внутрішнього переконання зазначених осіб у наявності чи відсутності встановлюваних обставин кримінального провадження [2].

Висновки. Отже, аналізуючи все вищезазначене, слід зробити висновок, що доцільність призначення та проведення психофізіологічної експертизи з використанням поліграфа досить висока, а проведені дослідження можуть мати істотне значення для визначення напрямку розслідування та для пошуку доказів, тобто матимуть орієнтуючу та допоміжну функції для розслідування кримінальних правопорушень. Крім того, висновки даних експертиз можуть бути визнані доказами у разі їх достовірності, об'єктивності, достатності та допустимості, а також на основі внутрішніх переконань та професійного досвіду осіб, що будуть здійснювати відповідну оцінку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мотлях О.І. Використання експертами-поліграфологами тактико-комунікативної діяльності у проведенні інструментальної діагностики достовірності вербальної інформації / О.І. Мотлях, А.О. Потильчак // Юридичний вісник. – 2014. – № 1 (30). – С. 140–145.
2. Ефремов И.А. Полиграф как средство доказывания. – [Электронный ресурс] / Сайт официальной базы данных специалистов-полиграфологов. – Режим доступа: http://www.psyexpert.com/publ/normativnye_dokumenty/polemika_i_kritika/poligraf_kak_sredstvo_dokazyvaniya/8-1-0-24.
3. Бердников Д.Б. Перспективы развития психофизиологических исследований в судебной экспертизе / Д.Б. Бердников // Актуальные проблемы теории и практики судебной экспертизы. Международная конференция «Восток–Запад: Партнерство в судебной экспертизе». – Новгород, 2004. – С. 234–236.

4. Мотлях О.І. Місце психофізіологічної експертизи з використанням поліграфа в кримінальному судочинстві України / О.І. Мотлях // Юридичний вісник. – 2011. – № 1 (18). – С. 92–95.

5. Кудрявцева А.В. О доказательственном значении психофизиологических исследований с использованием полиграфа в уголовном судопроизводстве / А.В. Кудрявцева, А.В. Петров // Вестник ЮУрГУ, серия «Право». – 2009. – № 40. – С. 53–57.

6. Холодный Ю.И. Судебно-психофизиологическая экспертиза с применением полиграфа: период становления. – [Электронный ресурс] / Сайт бюро научно-технической информации. – Режим доступа: <http://www.bnti.ru/showart.asp?aid=909&lvl=05.13>.

7. Митричев В.С. Полиграф как средство получения ориентирующей криминалистической информации /

В.С. Митричев, Ю.И. Холодный // Записки криминалистов. – 1993. – Вып. 1. – С. 173–180.

8. Інструкція щодо застосування комп'ютерних поліграфів у роботі з персоналом органів внутрішніх справ України, затверджена наказом МВС України № 842 від 28.07.2004 – [Електронний ресурс] / Сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1373-04>.

9. Пеленицын А.Б. О научной обоснованности применения полиграфа / А.Б. Пеленицын, А.П. Сошников // Эксперт-криминалист. – 2011. – № 2. – С. 12–15.

10. Сверстюк А.С. Обзор полиграфів та методів обробки психофізіологічної інформації / А.С. Сверстюк // Медична інформатика та інженерія. – 2011. – № 2. – С. 44–48.

УДК 343.1

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАОЧНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЗА КПК УКРАЇНИ 2012 РОКУ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Маленко О.В., аспірант
кафедри кримінального процесу та криміналістики
Академія адвокатури України

У статті досліджується розвиток правового регулювання інституту заочного кримінального провадження за Кримінальним процесуальним кодексом України 2012 року. Аналізуються проблеми, які мають місце при здійсненні кримінального провадження у відповідній процесуальній формі, зазначаються можливі шляхи їх подолання та вдосконалення норм кримінального процесуального закону.

Ключові слова: кримінальний процес, заочне кримінальне провадження, процесуальна форма, принципи права, права людини.

В статье рассматривается развитие правового регулирования института заочного уголовного производства по Уголовному процессуальному кодексу Украины 2012 года. Анализируются проблемы, которые возникают при осуществлении уголовного производства соответствующей процессуальной формы, предлагаются возможные пути их устранения и усовершенствования норм уголовного процессуального закона.

Ключевые слова: уголовный процесс, заочное уголовное производство, процессуальная форма, принципы права, права человека.

Malenko O.V. LEGAL REGULATION OF CRIMINAL PROCEEDINGS IN ABSENTIA BY CRIMINAL PROCEDURE CODE OF UKRAINE OF 2012: COMPARATIVE LEGAL ASPECTS

The development of legal regulation of criminal procedure institute of criminal proceedings in absentia by Criminal Procedure Code of Ukraine of 2012 is examining in article. The article analyzes relevant provisions of Criminal Procedural law of Ukraine, their conformity with International law, principles of criminal justice and so on. Also it shows positive and negative aspects of regulation of institution of criminal proceedings in absentia in criminal proceedings of Ukraine.

Key words: criminal procedure, criminal proceedings in absentia, procedural form, principles of law, human rights.

Постановка проблеми. Прийняття та набрання законної сили Кримінальним процесуальним кодексом України 2012 року (надалі – КПК України) стало значним кроком у розвитку вітчизняного кримінального судочинства. Однак новий кримінальний процесуальний закон України повністю не вирішив завдань, які покладені на кримінальне провадження, що обумовило необхідність внесення до нього змін, зокрема, щодо здійснення кримінального провадження у випадку ухилення підозрюваного (обвинуваченого) від прибуття до органів досудового розслідування або суду.

Актуальність наукового дослідження обумовлена тим, що протягом відносно недовгого строку дії КПК України законода-

вець кілька разів вносив зміни з метою правового врегулювання здійснення заочного кримінального провадження. За таких обставин наявна потреба в науково-теоретичному перегляді та переосмисленні численних категорій кримінального процесуального права, проведенні глибокого та повного доктринального дослідження проблем здійснення кримінального провадження у випадку ухилення підозрюваного (обвинуваченого) від прибуття до органів досудового розслідування або суду для вдосконалення норм КПК України.

Ступінь розробленості проблеми. Заочне кримінальне судочинство не є новелою для вітчизняної науки та практики кримінального процесу. Відповідні питання досліджувалися такими українськими та зарубіжними